ПРИСТАЙКО
Валерій Володимирович,
провідний фахівець відділу
мобілізаційної роботи та цивільного
захисту Національної академії
внутрішніх справ, кандидат наук
з державного управління

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ФАКТОР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Сьогодні Україна відважно протистоїть збройній агресії росії, в тому числі, і завдяки сильному громадянському суспільству, силі духу українців і допомозі міжнародної спільноти. Силами суспільства був організований спротив у багатьох напрямках захисту: на фронті і в тилу, у медичній допомозі та волонтерстві, самоорганізації та допомоги внутрішньо переміщеним особам і біженцям, освітній і науковій сферах, міжнародній арені, – це свідчить про формування нової якісної національної ідентифікації (ідентичності) українців як у кордонах держави, так і за її межами.

В Законі України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» зазначається, що українська національна ідентичність – стійке усвідомлення особою належності до української нації як самобутньої спільноти, об'єднаної назвою, символами, географічним та етносоціальним походженням, історичною пам'яттю, комплексом духовно-культурних цінностей, зокрема українською мовою і народними традиціями [1].

Фундаментальними складовими національної безпеки та стратегічними пріоритетами України особливо в умовах воєнної агресії проти України є збереження та розвиток духовно-культурних цінностей, зміцнення ідентичності на засадах етнокультурної різноманітності. Це може бути досягнуто шляхом гармонізації суспільства, збереження самобутності та захист культурного простору.

Питання національної безпеки є ключовим елементом державної політики, оскільки воно безпосередньо стосується збереження суверенітету, територіальної цілісності, конституційного ладу та загального функціонування політичної, економічної, соціальної й інформаційної систем держави.

У сучасних умовах, коли Україна стикається з масштабними зовнішніми загрозами, а також з внутрішніми викликами – питання національної безпеки набуває винятково стратегічного значення.

Враховуючи фундаментальні національні інтереси, визначені Конституцією України і Законом України «Про національну безпеку», пріоритетами національних інтересів України та забезпечення національної безпеки визначено:

– відстоювання незалежності і державного суверенітету;

– відновлення територіальної цілісності у межах міжнародно визнаного державного кордону України;

– суспільний розвиток, насамперед розвиток людського капіталу;

– захист прав, свобод і законних інтересів громадян України;

– європейська і євроатлантична інтеграція [2].

Відомий український соціолог, доктор філософських наук, професор Євген Головаха у своєму інтерв'ю зазначив, що «національна ідентичність має три складові – це ставлення до минулого, сучасного і майбутнього нації, приналежність до якої ти відчуваєш. Якщо в тебе немає уявлення про її минуле – твоя ідентичність неповноцінна. Якщо ти не сприймаєш сучасне її життя як своє, не як чуже і таке, яке на тебе тисне, – і поготів. Є люди, які хочуть змінити свою ідентичність, бо не витримують ситуацію, коли країна переживає скрутні часи – і вони, до речі, є не тільки у нас. Певною мірою це можна вважати способом уникнення відповідальності за те, що відбувається – мовляв, я все ще громадянин СРСР і мене це не стосується. Або я – мешканець свого регіону, моя хата скраю» [3].

Сьогодні, на фоні військових викликів, український народ об'єднався та сформував спільну національну ідентичність, об'єднану навколо таких маркерів як: спротив ворогу, взаємодопомога, волонтерство, жертовність, національні символи, традиції, національна мова, єдине розуміння та ставлення до основних політичних подій і осіб, які ще нещодавно мали суперечливе сприйняття в українському суспільстві тощо.

Немає сумнівів, що українська нація сьогодні поєднана однією спільною метою – протистояння ворогу та перемога над ним, захист своєї Батьківщини, збереження своєї ідентичності, культури й основне – життя і свобода своїх громадян.

Список використаних джерел

1. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності Закон України від 13 груд. 2022 р. № 2834-IX

2. Стратегія національної безпеки України. *Офіційний вебпортал парламенту України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0005525-20#Text.

3. Євген Головаха. Національна ідентичність це ключове питання для суспільства. URL: http://www.golos.com.ua/article/350002 (дата звернення 13.10.2026).